

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

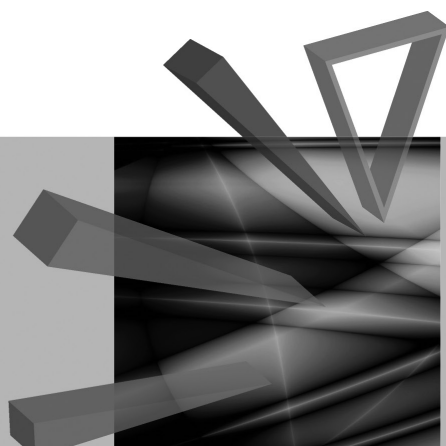
RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

315

Integracja i kryzysy na lokalnych i globalnych rynkach we współczesnym świecie

Tom 2

Redaktorzy naukowi

Jan Rymarczyk

Małgorzata Domiter

Wawrzyniec Michalczyk

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2013

Redakcja wydawnicza: Barbara Majewska, Aleksandra Śliwka

Redakcja techniczna: Barbara Łopusiewicz

Korekta: K. Halina Kocur

Łamanie: Beata Mazur

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,

The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon

http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2013

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-404-2 (tom 2)

ISBN 978-83-7695-327-4 (całość)

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Magdalena Nawrot, Marta Ostrowska, Nikolett Siklosi , Wpływ integracji w ramach strefy euro na konkurencyjność gospodarki narodowej w ujęciu międzynarodowym w kontekście kryzysu	11
Michał Nowicki , Konkurencyjność Unii Europejskiej a kryzys zadłużeniowy strefy euro	22
Alina Nychyk , Problem rozszerzenia Unii Europejskiej na przykładzie Ukrainy	32
Anna Odrobina , Alianse technologiczne w międzynarodowej współpracy badawczo-rozwojowej	41
Paweł Pasierbiak , Ekonomiczne efekty utworzenia strefy wolnego handlu między Unią Europejską i Koreą Południową	52
Sławomir Pastuszka , Wpływ kryzysu gospodarczego na rozwój nowych krajów członkowskich Unii Europejskiej	63
Karolina Pawlak, Katarzyna Kita , Stan i perspektywy rozwoju handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi UE i NAFTA	75
Bożena Pera , Wymiana handlowa towarami zaawansowanymi technologicznie w krajach Unii Europejskiej w okresie dekonjunkury gospodarczej (2007-2012)	87
Agnieszka Piasecka-Głuszak , Korzyści z wdrożenia <i>lean management</i> w polskich przedsiębiorstwach w dobie kryzysu – wyniki badań ankietowych.....	99
Waldemar Pierzchlewski , Koncepcje zarządzania formą walki z kryzysem w przedsiębiorstwie	112
Eugeniusz M. Pluciński , Idea wielu prędkości integracji europejskiej – mit czy konieczność? Wybrane aspekty w kontekście zarządzania kryzysem w Eurolandzie	118
Katarzyna Puchalska , Innowacyjność regionu a nakłady na działalność innowacyjną podmiotów z kapitałem zagranicznym.....	131
Lukasz Puślecki , Strategiczne aliane technologiczne w sektorze biofarmaceutycznym – aliane otwartych innowacji	141
Zdzisław W. Puślecki , O niestabilności cen żywności na współczesnym rynku globalnym	150
Magdalena Rudnicka , Globalne tendencje w handlu usługami	162
Piotr Rybicki , Integracja lokalnych rynków gospodarczych w odniesieniu do instytucji klastra gospodarczego	172
Jan Rymarczyk , Internacjonalizacja i globalizacja giełd papierów wartościowych.....	181

Jerzy Rymarczyk , Antykryzysowe działania Europejskiego Banku Centralnego.....	201
Paweł Sekuła , Analiza determinant bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Europie.....	211
Anna Skoczylas , Zewnętrzne determinanty innowacji w Polsce	221
Joanna Skrzypczyńska , Przyczyny braku kompromisu w Rundzie Rozwoju WTO	229
Przemysław Skulski , Wykorzystanie reklamy na międzynarodowym rynku uzbrojenia	237
Tadeusz Sporek , Znaczenie Indii i Chin w globalnej gospodarce.....	252
Ewelina Stachurska-Rak , Argentyński kryzys gospodarczy – scheda peronizmu	260
Michał Staszków , Parki naukowo-technologiczne - miejsce wsparcia innowacyjnego biznesu.....	269
Beata Stępień , Zarządzanie wartością dla klienta w przedsiębiorstwach polskich i międzynarodowych – teoria a wyniki badań empirycznych	278
Agnieszka Szańca , Rola międzynarodowego zarządzania zasobami ludzkimi w projektach wielokulturowych	289
Barbara Szymoniuk , Procesy integracyjne przedsiębiorstw w klastrach w warunkach spowolnienia gospodarczego.....	299
Alina Szypulewska-Porczyńska , Delegowanie pracowników w UE: zasady i analiza empiryczna	308
Paweł Śliwiński , Struktura rachunku finansowego w bilansie płatniczym a zaburzenia na rynku walutowym w Polsce w okresie 2000-2012	319
Bogdan Ślusarz, Aleksandra Mitela-Grzybek , Polityka regionalna Unii Europejskiej i jej wpływ na kształtowanie zrównoważonego rozwoju regionu lubuskiego.....	329
Jowita Świerczyńska, Klemens Budzowski , Instytucja upoważnionego przedsiębiorcy w Unii Europejskiej.....	340
Maciej Walkowski , Dylematy Polski związane z potencjalnym uczestnictwem w europejskim projekcie unii bankowej	351
Zbigniew Wiktor , Wpływ światowego kryzysu na gospodarkę i politykę Chin. Czy można mówić o kryzysie w Chinach?	364
Marta Winiewicz-Bosy , Wpływ kryzysu na wyścigi konne na świecie.....	377
Eugeniusz Wojciechowski, Aldona Podgórnjak-Krzykacz , Jakość rządzenia w warunkach kryzysu	390
Marek Wróblewski , Aktywność pożyczkowa MFW wobec globalnego kryzysu finansowego.....	401
Waldemar Zadworny , Ocena efektywności systemu zarządzania środowiskowego według normy ISO 14001 w przedsiębiorstwach województwa lubelskiego.....	413
Dominika Zenka-Podlaszewska , Rola zarządzania ryzykiem oraz przejrzystości w łańcuchach dostaw w złożonych warunkach gospodarowania.....	425

Wojciech Zysk , Międzynarodowe obroty usługowe w latach 2004-2011	435
Katarzyna Żukrowska , Czynniki integrujące i dezintegrujące rynki regionalne i globalne podczas dekonjunktury na przykładzie kryzysu 2008+ ...	446
Anna Żyła , Charakterystyka azjatyckiego modelu rozwoju gospodarczego w świetle teorii oraz doświadczeń krajów zaliczanych do pierwszej i drugiej generacji „azjatyckich tygrysów”	459

Summaries

Magdalena Nawrot, Marta Ostrowska, Nikolett Siklosi , Impact of integration within the euro zone on the international competitiveness of the national economy in the context of the crisis	20
Michał Nowicki , Competitiveness of the European Union in the context of euro zone debt crisis	31
Alina Nychyk , The problem of the European Union enlargement on the example of Ukraine.....	40
Anna Odrobina , Technology alliance in international R&D cooperation.....	51
Paweł Pasierbiak , Economic effects of the European Union-South Korea free trade agreement.....	62
Sławomir Pastuszka , Impact of the economic crisis on the development of the new Member States of the European Union	74
Karolina Pawlak, Katarzyna Kita , State and growth prospects of foreign trade in agri-food products of the European Union and NAFTA	86
Bożena Pera , International trade of the European Union in high technology products during the economic downturn (2007-2012)	98
Agnieszka Piasecka-Głuszak , The benefits of implementing lean management in Polish enterprises in the era of crisis – survey results.....	111
Waldemar Pierzchlewski , Management conceptions as a form of a fight with a crisis in an enterprise	117
Eugeniusz M. Pluciński , The idea of “multi speed” of European integration: myth or necessity? Selected aspects in the context of the management of crisis within eurozone	130
Katarzyna Puchalska , Innovativeness of a region vs. expenditures on innovative activities of entities with foreign capital.....	140
Łukasz Puślecki , Strategic technology alliances in the biopharmaceutical industry – open innovation alliances	149
Zdzisław W. Puślecki , About the volatility of food prices in the modern global market	161
Magdalena Rudnicka , Global trends in services trade.....	171
Piotr Rybicki , Integration of local economic markets in relation to economic cluster institution	180

Jan Rymarczyk , Internationalization and globalization of stock exchanges ..	200
Jerzy Rymarczyk , Anti-crisis measures of the European Central Bank	210
Paweł Sekuła , An analysis of the determinants of foreign direct investment in Europe.....	220
Anna Skoczylas , International determinants of innovation in Poland.....	228
Joanna Skrzypczyńska , The reasons for the lack of compromise in the negotiations in the WTO Development Round	236
Przemysław Skulski , The use of advertisement on the international arms market	250
Tadeusz Sporek , The importance of India and China in the global economy.	259
Ewelina Stachurska-Rak , The economic crisis in Argentina – legacy of Peronism.....	268
Michał Staszaków , Science and technology parks – support for innovative business.....	277
Beata Stępień , Customer Value Management in Polish and international enterprises – the theory and empiric analysis outcome	288
Agnieszka Szańca , The role of international human resource management in multicultural projects	298
Barbara Szymoniuk , Integrational processes of enterprises in clusters in the conditions of economic downturn	307
Alina Szypulewska-Porczyńska , Posting of workers in the European Union: rules and empirical analysis.....	318
Paweł Śliwiński , Structure of financial account in the balance of payments and foreign exchange market disorders in Poland in the period from 2000 to 2012	328
Bogdan Ślusarz, Aleksandra Mitela-Grzybek , European Union regional policy and its impact on the sustainable development of the Lubuskie region	339
Jowita Świerczyńska, Klemens Budzowski , Authorised economic operator in the European Union	350
Maciej Walkowski , Polish dilemmas regarding a potential participation in the European banking union.....	363
Zbigniew Wiktor , The influence of the world crisis on the economy and policy of China. Is there a crisis in China?	376
Marta Wincewicz-Bosy , Impact of the crisis on horse racing in the world	389
Eugeniusz Wojciechowski, Aldona Podgórnjak-Krzykacz , The quality of governance in the conditions of the crisis.....	400
Marek Wróblewski , International Monetary Fund's lending activity towards the global financial crisis	412
Waldemar Zadworny , Assessment of effectiveness of Environmental Management System in accordance with ISO 14001 in enterprises of the Lublin Voivodeship.....	424

Dominika Zenka-Podlaszewska , The role of risk management and visibility in supply chains under complex economic conditions	434
Wojciech Zysk , International trade in services in the years 2004-2011	445
Katarzyna Żukrowska , Integrating and disintegrating factors of regional and global markets during the downturn of economy on the example of 2008+ crisis.....	458
Anna Żyła , Characteristics of the Asian model of economic development in the light of international relations theories and the economic experience of East Asian tigers	470

Jowita Świerczyńska, Klemens Budzowski

Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego

INSTYTUCJA UPOWAŻNIONEGO PRZEDSIĘBIORCY W UNII EUROPEJSKIEJ

Streszczenie: Upoważniony przedsiębiorca (AEO) to przedsiębiorca, który jest uznany za wiarygodnego w kontekście operacji celnych i w związku z tym przysługuje mu prawo do uzyskania korzyści na obszarze Unii Europejskiej. Instytucja upoważnionego przedsiębiorcy praktycznie funkcjonuje w Unii Europejskiej od 2008 roku. Dynamiczny rozwój programu i oficjalne uznanie przez kilku głównych partnerów handlowych jest dowodem, że Instytucja AEO jest już mocno zakorzeniona w Unii Europejskiej. Posiadanie statusu AEO stanowi obecnie przywilej znalezienia się w gronie podmiotów gospodarczych uznanych za rzetelnych i wypłacalnych partnerów.

Słowa kluczowe: upoważniony przedsiębiorca, świadectwo AEO, uproszczenia celne, bezpieczeństwo i ochrona.

W styczniu 2013 roku minęło pięć lat, odkąd instytucja upoważnionego przedsiębiorcy (*Authorised Economic Operator* – AEO) funkcjonuje w Unii Europejskiej¹. Dynamiczny rozwój programu – ponad 11 000 wydanych świadectw AEO do marca 2013 roku i oficjalne uznanie przez kilku głównych partnerów handlowych – jest dowodem, że instytucja upoważnionego przedsiębiorcy jest już mocno zakorzeniona w Unii Europejskiej. Ta rocznica stanowi dobrą okazję do dokonania oceny funkcjonowania Programu Upoważnionego Przedsiębiorcy.

Upoważniony przedsiębiorca to przedsiębiorca uznany za wiarygodnego i solidnego w kontekście dokonywanych operacji celnych i w związku z tym przysługuje

¹ Instytucja upoważnionego przedsiębiorcy została wprowadzona do unijnego porządku prawnego w 2005 r. rozporządzeniem (WE) nr 648/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 kwietnia 2005 r., zmieniającym rozporządzenie Rady (EWG) nr 2913/92 ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Celný, Dz. Urz. L 117 z 04.05.2005, s. 13. Jednak stosowanie w praktyce stało się możliwe od 1 stycznia 2008 r., po wejściu w życie przepisów wykonawczych, tj. rozporządzenia Komisji (WE) nr 1875/2006 z dnia 18 grudnia 2006 r., zmieniającego rozporządzenie (EWG) nr 2454/93 ustanawiające przepisy w celu wykonania Wspólnotowego Kodeksu Celnego, Dz. Urz. L 360 z 19.12.2006, s. 64. Wspólnotowy Kodeks Celný posługuje się tłumaczeniem „upoważniony podmiot gospodarczy”, natomiast w rozporządzeniu wykonawczym (nr 1875/2006) zwrot „authorised economic operator” został przetłumaczony jako „upoważniony przedsiębiorca”.

mu prawo do uzyskania korzyści w postaci szeregu uproszczeń przewidzianych przepisami prawa celnego i/lub ułatwień odnoszących się do kontroli celnej dotyczącej bezpieczeństwa ochrony. Dowodem uzyskania statusu upoważnionego przedsiębiorcy jest wydanie przez organ celny świadectwa upoważnionego przedsiębiorcy, tzw. świadectwa AEO. Przepisy wprowadziły trzy rodzaje świadectw²:

- 1) świadectwo AEO – uproszczenia celne (status AEOC);
- 2) świadectwo AEO – bezpieczeństwo i ochrona (status AEOS);
- 3) świadectwo AEO – uproszczenia celne/bezpieczeństwo i ochrona (status AEOF).

Przedsiębiorca wiarygodny i solidny to taki, który spełnia określone kryteria, a tym samym pozytywnie wyróżnia się spośród innych przedsiębiorców. Ogólne kryteria przyznawania statusu upoważnionego przedsiębiorcy obejmują³: przestrzeganie wymogów celnych⁴; skuteczny i umożliwiający właściwe kontrole celne system zarządzania ewidencjami handlowymi (w niektórych sytuacjach również transportowymi); udokumentowaną wypłacalność⁵; odpowiednie standardy bezpieczeństwa i ochrony (dotyczy to ubiegających się o świadectwa AEO w postaci AEOS i AEOF).

Wachlarz przyznanych ułatwień jest różny i zależy od rodzaju świadectwa (tabela 1).

W przypadku korzyści, odnoszących się do wszystkich rodzajów świadectw AEO, podstawową zasadą jest to, że ułatwienia i uproszczenia wynikające z przyznania statusu AEO dotyczą samego przedsiębiorcy i mają zastosowanie do jego własnej działalności – tylko on jest uprawniony do czerpania korzyści, status nie może

² Por. art. 14a rozporządzenia Komisji (WE) nr 1875/2006 z dnia 18 grudnia 2006 r., zmieniającego rozporządzenie (EWG) nr 2454/93 ustanawiające przepisy w celu wykonania Wspólnotowego Kodeksu Celnego, Dz. Urz. L 360 z 19.12.2006.

³ Por. art. 5a rozporządzenia (WE) nr 648/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 kwietnia 2005 r., zmieniającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 2913/92 ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Celny, Dz. Urz. L 360 z 19.12.2006. Warunki zostały szczegółowo określone w art. 14h – 14k rozporządzenia Komisji (WE) nr 1875/2006 z dnia 18 grudnia 2006 r., zmieniającego rozporządzenie (EWG) nr 2454/93 ustanawiające przepisy w celu wykonania Wspólnotowego Kodeksu Celnego, Dz. Urz. L 360 z 19.12.2006.

⁴ Kryterium uznaje się za odpowiednie, jeśli w ciągu ostatnich trzech lat poprzedzających złożenie wniosku nie doszło do poważnego naruszenia lub do powtarzających się naruszeń przepisów celnych. Por. art. 14 h rozporządzenia Komisji (WE) nr 1875/2006 z dnia 18 grudnia 2006 r., zmieniającego rozporządzenie (EWG) nr 2454/93 ustanawiające przepisy w celu wykonania Wspólnotowego Kodeksu Celnego, Dz. Urz. L 360 z 19.12.2006.

⁵ Zgodnie z art. 14j rozporządzenia Komisji (WE) nr 1875/2006, zmieniającego rozporządzenie (EWG) nr 2454/93 ustanawiające przepisy w celu wykonania Wspólnotowego Kodeksu Celnego, uznaje się, że warunek dotyczący wypłacalności wnioskodawcy został spełniony, jeżeli wypłacalność można udowodnić w odniesieniu do ostatnich trzech lat. Jeżeli przedsiębiorstwo wnioskodawcy istnieje krócej niż trzy lata, jego wypłacalność sprawdza się na podstawie dostępnych dokumentów i informacji. Wypłacalność została zdefiniowana jako dobra sytuacja finansowa, która umożliwi wnioskodawcy regulowanie jego zobowiązań stosownie do rodzaju prowadzonej przez niego działalności gospodarczej.

Tabela 1. Korzyści wynikające z posiadania statusu AEO

Korzyści	AEOC	AEOS	AEOF
Mniejsza liczba kontroli fizycznych i kontroli dokumentów	•	•	•
Łatwiejszy dostęp do uproszczeń celnych	•		•
Uprzednie powiadomienie		•	•
Mniejsza ilość danych na potrzeby przywozowych i wywozowych deklaracji skróconych		•	•
Priorytetowe traktowanie przesyłki w przypadku wytypowania do kontroli	•	•	•
Wybór miejsca przeprowadzenia kontroli	•	•	•

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Upoważnieni przedsiębiorcy – wytyczne, TAXUD/B2/047/2011-REV.3, Komisja Europejska – Dyrekcja Generalna ds. Podatków i Unii Celnej, Bruksela 17.04.2012, s. 16-21.

być wykorzystywany przez inne osoby⁶. Posiadanie statusu upoważnionego przedsiębiorcy to także szereg korzyści, które nie mają bezpośredniego związku z aspektem celnym prowadzonej działalności i z tego powodu nie znalazły odzwierciedlenia w przepisach. Są to tzw. korzyści „pośrednie”, do których zalicza się m.in.: ograniczenie kradzieży i strat; terminowość dostaw; usprawnienie procesu planowania; poprawę obsługi klientów; większe zaufanie, a tym samym zwiększenie lojalności klientów; racjonalne zarządzanie zapasami; większe zaangażowanie pracowników; mniejszą ilość zdarzeń związanych z bezpieczeństwem i ochroną; niższe koszty kontroli dostawców; poprawę bezpieczeństwa i lepszą komunikację z partnerami w łańcuchu dostaw⁷.

Świadectwo AEO może zostać przyznane, po spełnieniu określonych kryteriów, każdemu przedsiębiorcy, tj. osobie, która w ramach prowadzonej działalności gospodarczej jest włączona w czynności określone przepisami prawa celnego⁸, mającej siedzibę na obszarze celnym Wspólnoty⁹. W praktyce osobą włączoną w czynności określone przepisami celnymi może być każdy przedsiębiorca uczestniczący w międzynarodowym łańcuchu dostaw, a więc producent wytwarzający towary przeznaczone na wywóz, eksporter, importer, spedytor, przewoźnik, prowadzący skład cel-

⁶ W promocji programu AEO organy celne zachęcają przedsiębiorców do tworzenia tzw. bezpiecznych łańcuchów dostaw, podkreślając, że im więcej ogniw w międzynarodowym łańcuchu dostaw posiada status AEO, tym pełniejsza jest możliwość czerpania korzyści i korzystania z przysługujących uprawnień.

⁷ Por. „Upoważnieni przedsiębiorcy – wytyczne” TAXUD/B2/047/2011-REV.3, Komisja Europejska –Dyrekcja Generalna ds. Podatków i Unii Celnej, Bruksela 17.04.2012, s. 22.

⁸ Por. art. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1875/2006 z dnia 18 grudnia 2006 r., zmieniającego rozporządzenie (EWG) nr 2454/93 ustanawiające przepisy w celu wykonania Wspólnotowego Kodeksu Celnego, Dz. Urz. L 360 z 19.12.2006.

⁹ Por. art. 5a ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 648/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 kwietnia 2005 r., zmieniającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 2913/92 ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Celnny, Dz. Urz. L 360 z 19.12.2006.

ny, agent celny itp. Program AEO jest programem otwartym dla wszystkich przedsiębiorców, bez względu na wielkość przedsiębiorstwa. Warto zaznaczyć, że posiadanie świadectwa AEO nie jest obowiązkiem tylko prawem przedsiębiorcy. Decyzja o przystąpieniu do programu AEO jest kwestią wyboru samego przedsiębiorcy. Ale nie znaczy to, że status AEO jest przyznawany każdemu, kto postanowi przystąpić do programu. Wydanie świadectwa jest możliwe dopiero po przeprowadzeniu przez organy celne dokładnego audytu prowadzonej przez przedsiębiorcę działalności. Ponadto, mając na uwadze, że okres ważności świadectwa AEO jest nieograniczony, organy celne stale monitorują i dokonują oceny wypełniania przez przedsiębiorcę wymaganych kryteriów¹⁰. Nadrzędną zasadą jest, że status AEO przyznany w jednym państwie Unii ważny jest w pozostałych państwach członkowskich¹¹, tak więc posiadacz czerpie korzyści na całym obszarze Europejskiej Unii Celnej. Jednocześnie przepisy pozwalają Unii Europejskiej na zawieranie porozumień o wzajemnym uznawaniu statusu AEO z krajami trzecimi¹². Dotychczas Unia Europejska podpisała porozumienia o wzajemnym uznawaniu statusu AEO ze Szwajcarią¹³, Norwegią¹⁴, Japonią¹⁵ i Stanami Zjednoczonymi¹⁶. W toku są negocjacje z Chinami, a w planach z Koreą Południową, Kanadą, Nową Zelandią i Singapurem. Warunkiem uznawania statusu AEO jest posiadanie przez przedsiębiorcę świadectwa AEOS (bezpieczeństwo i ochrona) lub AEOF (uproszczenia celne/bezpieczeństwo i ochrona), wyrażenie zgody na przekazanie danych oraz posiadanie

¹⁰ Por. 14q rozporządzenia Komisji (WE) nr 1875/2006 z dnia 18 grudnia 2006 r., zmieniającego rozporządzenie (EWG) nr 2454/93 ustanawiające przepisy w celu wykonania Wspólnotowego Kodeksu Celnego, Dz. Urz. L 360 z 19.12.2006.

¹¹ W Unii Europejskiej walidacja AEO odbywa się za pomocą numeru EORI (Economic Operations Registration and Identification – Wspólnotowy System Rejestracji i Identyfikacji Podmiotów Gospodarczych), którym przedsiębiorcy posługują się w transakcjach i czynnościach celnych na całym obszarze UE.

¹² Por. art. 19 g rozporządzenia Komisji (WE) nr 1875/2006 z dnia 18 grudnia 2006 r., zmieniającego rozporządzenie (EWG) nr 2454/93 ustanawiające przepisy w celu wykonania Wspólnotowego Kodeksu Celnego, Dz. Urz. L 360 z 19.12.2006..

¹³ Umowa między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie uproszczenia kontroli i formalności przy przewozie towarów oraz środków bezpieczeństwa stosowanych przez organy celne, Dz. Urz. L 199 z 31.07.2009.

¹⁴ Decyzja Wspólnego Komitetu EOG nr 76/2009 z dnia 30 czerwca 2009 r., zmieniająca Protokół 10 w sprawie uproszczenia kontroli i formalności przy przewozie towarów i Protokół 37 zawierający wykaz przewidziany w art.101, Dz. Urz. L 232 z 03.09.2009.

¹⁵ Decyzja nr 1/2010 Wspólnego Komitetu Współpracy Celnej z dnia 24 czerwca 2010 r. na podstawie art. 21 Umowy między Wspólnotą Europejską a rządem Japonii w sprawie współpracy i wzajemnej pomocy administracyjnej w sprawach celnych, w sprawie wzajemnego uznawania programów upoważnionego przedsiębiorcy w Unii Europejskiej i w Japonii, Dz. Urz. L 279 z 23.10.2010.

¹⁶ Decyzja Wspólnego Komitetu Współpracy Celnej Stany Zjednoczone – UE z dnia 4 maja 2012 r. w sprawie wzajemnego uznawania programu partnerstwa celno-handlowego Stanów Zjednoczonych przeciwko terroryzmowi i programu upoważnionego przedsiębiorcy Unii Europejskiej, Dz. Urz. L 144 z 5.06.2012.

numeru identyfikacyjnego. W każdym dotychczas zawartym porozumieniu, dotyczącym wzajemnego uznawania, określone są szczególne korzyści, przy czym można wyodrębnić wspólną korzyść – zresztą najistotniejszą z punktu widzenia przedsiębiorcy, tj. ograniczenie kontroli celnych w zakresie bezpieczeństwa.

Struktura dotychczas wydanych świadectw AEO przedstawia się następująco: 51,3% stanowią świadectwa AEOF; 45,7% – świadectwa AEOC, a 3% – świadectwa AEOS (tabela 2). Tak duże zainteresowanie przedsiębiorców świadectwem AEOF wynika z maksymalnego wachlarza korzyści, jakie posiadacz statusu AEO uzyskuje w postaci AEOF. Świadectwo to daje bowiem prawo do korzystania ze wszystkich uproszczeń, jakie zostały przewidziane dla upoważnionych przedsiębiorców w przepisach prawa celnego, a także do szczególnych ułatwień związanych z kontrolami celnymi prowadzonymi pod kątem bezpieczeństwa i ochrony. Ponadto status AEOF uwzględniany jest w odniesieniu do zawartych z państwami trzecimi porozumień o wzajemnym uznawaniu. Posiadanie statusu AEOC nie daje już takich korzyści – posiadacz ma prawo do korzystania z uproszczeń przewidzianych w przepisach prawa, nie może natomiast czerpać korzyści związanych z kontrolą celną w zakresie bezpieczeństwa i ochrony międzynarodowego łańcucha dostaw. Status AEOC nie jest też uznawany przez kraje trzecie. Ale w przypadku ubiegania się o świadectwo AEOC nie jest wymagane spełnienie kryterium dotyczącego odpowiednich standardów bezpieczeństwa i ochrony. Weryfikacja tego kryterium przez organy celne nie ogranicza się tylko do oceny przedstawionej dokumentacji, ale zawsze obejmuje dokładną kontrolę na miejscu u przedsiębiorcy. Kontrole organów celnych obejmują weryfikacje istniejących środków w zakresie bezpieczeństwa budynków (zabezpieczenia przed bezprawnym wtargnięciem), ładunków (gwarancja nienaruszalności ładunków), pracowników (odpowiednia polityka zatrudniania na stanowiska wrażliwe pod względem bezpieczeństwa oraz okresowa ocena takich pracowników), partnerów handlowych (świadomość, kto jest partnerem handlowym i jaka jest jego rola w łańcuchu dostaw), kontroli dostępu (brak możliwości manipulowania towarami przez nieuprawnione osoby)¹⁷. W związku z tym, że nie każdy przedsiębiorca jest w stanie sprostać kryteriom w zakresie bezpieczeństwa i ochrony, więc nie każdy też może uzyskać status AEO w postaci AEOS i AEOF. Ponadto status AEO został wprowadzony do porządku prawnego unijnego systemu celnego po innych uproszczeniach (procedury uproszczone) i wielu przedsiębiorców mogło już z uproszczeń celnych, przewidzianych w przepisach prawa celnego, korzystać dużo wcześniej. Stąd też uzyskanie statusu AEO w postaci AEOC dla wielu przedsiębiorców, którzy korzystali z procedur uproszczonych, nie wiązało się z żadnymi specjalnymi działaniami w celu wypełnienia kryteriów w procedurze kwalifikacyjnej (ponieważ już je

¹⁷ Warunki, jakie muszą spełnić przedsiębiorcy, by osiągnąć wymagane standardy w zakresie bezpieczeństwa i ochrony, określa artykuł 14k rozporządzenia Komisji (WE) nr 1875/2006 z dnia 18 grudnia 2006 r., zmieniającego rozporządzenie (EWG) nr 2454/93 ustanawiające przepisy w celu wykonania Wspólnotowego Kodeksu Celnego, Dz. Urz. L 360 z 19.12.2006. Szerzej zostały umówione w dokumencie „Upoważnieni przedsiębiorcy – wytyczne”...

spełniają), a traktowane jest w kategoriach prestiżu. Czynniki te wpływają na tak duże zainteresowanie przedsiębiorców statusem AEOC. Niewielkie zainteresowanie statusem AEOS (dotychczas 3% wszystkich wydanych świadectw) tłumaczy ograniczony zakres korzyści – uproszczenia dotyczą tylko kontroli w zakresie bezpieczeństwa i ochrony, a wymogi, jakie należy spełnić w celu uzyskania tego rodzaju świadectwa, są takie jak w przypadku świadectwa AEOF – świadectwa, które dodatkowo

Tabela 2. Statystyka funkcjonujących świadectw AEO (wg stanu na dzień 27.02.2013)

Kraj	Wydane świadectwa AEO			
	ogółem	AEOC	AEOS	AEOF
Austria	245	82	2	161
Belgia	278	19	26	233
Bułgaria	17	1	0	16
Cypr	12	1	0	11
Czechy	116	33	4	79
Dania	75	2	1	72
Estonia	18	5	2	11
Finlandia	54	0	4	50
Francja	811	206	102	503
Grecja	30	9	3	18
Hiszpania	486	154	20	312
Holandia	1 301	341	69	891
Irlandia	90	7	0	83
Niemcy	5 162	3 144	31	1 987
Litwa	19	3	1	15
Luksemburg	21	5	2	14
Łotwa	21	1	1	19
Malta	18	2	0	16
Polska	593	371	16	206
Portugalia	91	69	5	17
Rumunia	45	3	3	39
Słowacja	48	21	0	27
Słowenia	78	26	7	45
Szwecja	313	135	5	173
Węgry	265	146	14	105
Wielka Brytania	309	49	9	251
Włochy	649	266	9	374
Unia Europejska	11 165	5 101	336	5 728

Źródło: opracowanie własne na podstawie: http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/eos/aeo_consultation.jsp?Lang=en&holderName=&aeoCountry=FI&certificatesTypes=AEOS&Expand=true&offset=1&range=25 (27.02.2013).

umożliwia łatwiejszy dostęp do uproszczeń przewidzianych w przepisach prawa celnego (korzyść przewidziana także dla posiadacza AOEC¹⁸).

Jeśli chodzi o zainteresowanie statusem upoważnionego przedsiębiorcy w poszczególnych krajach członkowskich, to sytuacja jest bardziej zróżnicowana (tabela 2). Niekwestionowanym liderem są niemieccy przedsiębiorcy – ponad 5 tys. świadectw, a więc 46,2% wszystkich wydanych do końca lutego 2013 roku, najwięcej dotyczy statusu AEO w postaci AEOC (60,9% przedsiębiorców AEO w Niemczech to posiadacze świadectwa AEOC). Kolejne miejsca zajmują Holandia – 1301 świadectw (tj. 11,7% świadectw wydanych w UE), oraz Francja z wynikiem 801 świadectw (tj. 7,2% dotychczas wydanych świadectw AEO). Przy czym w przeciwieństwie do niemieckich przedsiębiorców w strukturze dominują świadectwa AEOF (uproszczenia celne/bezpieczeństwo i ochrona) – w dotychczas wydanych świadectwach w tych krajach 68,5% w Holandii i 62% we Francji stanowią przedsiębiorcy posiadający status AEOF. Najmniej świadectw wydano oczywiście w krajach najmniejszych, gdzie liczba przedsiębiorców jest mniejsza (Cypr, Malta, Luksemburg, Łotwa, Estonia). Statystyki pokazują niewielkie zainteresowanie statusem AEO przedsiębiorców greckich i słowackich. Na słaby wynik liczby upoważnionych przedsiębiorców w Rumunii i Bułgarii z pewnością wpłynął fakt, iż kraje te dopiero od 2007 roku są członkami Unii Europejskiej i przedsiębiorcy z tych krajów w początkowym okresie funkcjonowania instytucji upoważnionego przedsiębiorcy byli skoncentrowani na tym, by najpierw oswoić się z zasadami Wspólnego Rynku. Oczywiście kolejne statystyki pokażą, czy to faktycznie jedyny powód niewielkiej liczby AEO w tych krajach. Polska zajmuje piąte miejsce z wynikiem 593 świadectwa, tj. 5,3% wydanych do końca lutego 2013 r. świadectw w Unii Europejskiej. Podobnie jak w Niemczech, najwięcej upoważnionych przedsiębiorców posiada świadectwo AEOC – 62,6% wydanych w Polsce świadectw. Polska Służba Celna, poza ułatwieniami, jakie wynikają z przepisów unijnych dla przedsiębiorców AEO, wprowadziła dodatkowe ułatwienia o charakterze organizacyjno-technicznym, tzw. dobre praktyki. Ich celem jest przede wszystkim wyeliminowanie potencjalnych trudności związanych z obsługą celną, a tym samym ułatwianie legalnej działalności gospodarczej oraz doskonalenie współpracy z przedsiębiorcami – będącej jednym ze strategicznych celów realizowanej „Strategii działania Służby Celnej na lata 2010-2015”¹⁹. „Dobre praktyki” administracji celnej stosowane wobec przedsiębiorców AEO obejmują m. in.²⁰:

¹⁸ W odróżnieniu od świadectwa AEOC, potencjalny posiadacz AEOC nie musi mieć systemu logistycznego, który rozróżnia w ewidencji towary wspólnotowe i niewspólnotowe (por. art. 14 i rozporządzenia Komisji (WE) nr 1875/2006 z dnia 18 grudnia 2006 r., zmieniającego rozporządzenie (EWG) nr 2454/93 ustanawiające przepisy w celu wykonania Wspólnotowego Kodeksu Celnego, Dz. Urz. L 360 z 19.12.2006).

¹⁹ Strategia działania Służby Celnej na lata 2010-2015, załącznik do zarządzenia nr 18 Ministra Finansów z dnia 21 maja 2010 r., Warszawa 2010.

²⁰ Por. Ułatwienia dla upoważnionych przedsiębiorców (AEO), wersja 0.3 z 18 czerwca 2012 r.; Ministerstwo Finansów, Departament Polityki Celnej, s. 7-11.

- priorytetową obsługę zgłoszeń celnych – obsługa „w pierwszej kolejności” w stosunku do zgłoszeń celnych przedsiębiorców nie posiadających statusu AEO;
- priorytetową obsługą wszelkich wniosków składanych do izb, urzędów oraz oddziałów celnych²¹;
- specjalne miejsca obsługi dla posiadaczy AEO – wyznaczenie (jeśli pozwala na to infrastruktura) specjalnych miejsc do obsługi AEO;
- odrębne pasy ruchu – wyznaczone specjalne pasy ruchu na przejściach granicznych dla posiadaczy AEO;
- newslettery – wysyłanie drogą mailową informacji do posiadaczy świadectw AEO (np. informacje o zmianie przepisów, wytyczne, wyjaśnienia itp.);
- odstąpienie od żądania składania zabezpieczenia – jeśli złożenie zabezpieczenia ma charakter fakultatywny, organy celne odstępują od wymogu złożenia takiego zabezpieczenia przez AEO;
- możliwość uzyskania dodatkowych ułatwień w pozwoleniach na stosowanie procedury uproszczonej – tzw. ułatwienia fakultatywne, np. zgoda na realizację procedury uproszczonej poza godzinami pracy urzędu celnego, określenie indywidualnego czasu związanego z przesyłaniem komunikatów, przesyłanie powiadomienia przed przybyciem towarów;
- uruchomienie specjalnej linii kontaktowej z powołanym w każdej izbie celnej koordynatorem AEO;
- możliwość udziału w tzw. „profilaktyce merytorycznej” – organizowanie przez izby celne spotkań z AEO, podczas których omawiane są problemy merytoryczne z zakresu obrotu międzynarodowego; indywidualne, tzw. rocznicowe spotkania z posiadaczami AEO, na których zbierane są uwagi, spostrzeżenia, a także następuje ocena korzyści, jakie dało im posiadanie świadectwa (np. po sześciu miesiącach od wydania świadectwa).

Ocena instytucji upoważnionego przedsiębiorcy nie byłaby pełna bez poznania opinii samych przedsiębiorców – posiadaczy statusu AEO. Przedsiębiorcy AEO w Polsce zostali poproszeni o wskazanie, które z ułatwień przewidzianych dla posiadaczy AEO ma dla nich największe znaczenie z punktu widzenia usprawnienia prowadzonej działalności²².

W ocenie polskich upoważnionych przedsiębiorców (wyniki badania prezentuje tabela 3) największe znaczenie, wśród ułatwień przysługujących AEO, mają: szybszy i łatwiejszy dostęp do uproszczeń oraz mniejsza liczba kontroli fizycznych i kontroli dokumentów. Wśród opinii pojawiły się także głosy negatywne, np.: „Status AEO nie daje praktycznie żadnych ułatwień, to czysta teoria na potrzeby UE”; „Nie-

²¹ W celu zapewnienia priorytetowej obsługi wniosków przez organy celne zaleca się, by składane wnioski/podania itp. przedsiębiorcy oznaczali logo AEO – przyspiesza to identyfikację i obsługę w pierwszej kolejności.

²² W okresie wrzesień – listopad 2012 wśród posiadaczy AEO przeprowadzono, w ramach badań własnych, badanie ankietowe. Celem badania była ocena przez polskich przedsiębiorców ułatwień przysługujących posiadaczom świadectw AEO.

Tabela 3. Ułatwienia przewidziane dla upoważnionych przedsiębiorców w ocenie polskich przedsiębiorców AEO

Opis ułatwienia	Liczba odpowiedzi
Szybszy i łatwiejszy dostęp do uproszczeń	34
Mniejsza liczba kontroli fizycznych i kontroli dokumentów	29
Dodatkowe ułatwienia organizacyjno-techniczne wprowadzane przez Służbę Celną, mające na celu eliminowanie uciążliwości związanych z obsługą celną (np. priorytetowa obsługa zgłoszeń celnych, newslettery zawierające informacje o zmianie przepisów, specjalne miejsca do obsługi)	25
Priorytetowe traktowanie w przypadku wytypowania przesyłki do kontroli – przeprowadzenie kontroli poza kolejnością	23
Uznawanie statusu AEO	23
Wybór miejsca przeprowadzenia kontroli	15
Możliwość składania mniejszej ilości danych na potrzeby deklaracji skróconej przywózowej/wywózowej	14
Uprzednie powiadomienie o wytypowaniu przesyłki do kontroli	13
Inne	6
Liczba wszystkich opinii	182

Źródło: badania własne.

stety, ale nie ma większych ułatwień” czy „Nie odczuwamy ułatwień z powodu posiadania AEO”. Stosowane przez Służbę Celną w stosunku do przedsiębiorców AEO tzw. „dobre praktyki” powodują powstanie wątpliwości, przede wszystkim w zakresie takich wartości jak równość przedsiębiorców wobec prawa – szczególnie w kontekście zasady równego traktowania podmiotów²³. Źródłem wątpliwości jest przyznawanie pewnych przywilejów przedsiębiorcom AEO kosztem tych, którzy nie posiadają statusu upoważnionego przedsiębiorcy. Przykładem może być np. wydzielanie specjalnych miejsc obsługi dla posiadaczy AEO (najczęściej miejsca takie są wydzielane na placach manewrowych w oddziałach celnych) czy specjalnych pasów ruchu na przejściach granicznych dla posiadaczy AEO. Biorąc pod uwagę fakt, że infrastruktura, jaką dysponuje Służba Celna, jest stała, to wydzielenie jej części na użytek uprzywilejowanych pomniejsza tę część, która jest przeznaczona do obsługi pozostałych przedsiębiorców. Wątpliwość budzi także rozsyłanie newsletterów.

²³ Każdy podmiot prowadzący działalność gospodarczą w handlu międzynarodowym (osoba fizyczna, osoba prawna czy jednostka nieposiadająca osobowości prawnej), ma takie same prawa i obowiązki określone w obowiązujących przepisach prawnych. Potwierdzeniem tej zasady może być art. 2 Wspólnotowego Kodeksu Celnego – przepisy prawa celnego stosuje się w sposób jednolity na całym obszarze Unii. Zasada jednolitości nie obowiązuje w sytuacji kolizji z prawem międzynarodowym i konwencjami międzynarodowymi oraz prawodawstwem wspólnotowym w innych dziedzinach (por. art. 2 ust. 1 rozporządzenia Rady (EWG) nr 2913/92 z dnia 12 października 1992 r. ustanawiającego Wspólnotowy Kodeks Celny, Dz. Urz. L 302 z 19.10.1992).

Skoro ich zawartość zawiera m.in. informacje o zmianach przepisów prawa celnego, a ich autorem jest administracja celna (będąca administracją publiczną), to ich adresem powinni być wszyscy przedsiębiorcy dokonujący czynności przewidzianych prawem celnym, a nie tylko uprzywilejowana ich grupa.

Instytucja upoważnionego przedsiębiorcy obecnie rozwija się bardzo dynamicznie w Unii Europejskiej. W ciągu ostatnich dwóch lat liczba przedsiębiorców posiadających status AEO w Unii Europejskiej zwiększyła się o 170%²⁴. W kontekście coraz liczniejszych przywilejów wprowadzanych dla tej grupy przedsiębiorców, uznawanych nie tylko przez państwa członkowskie, ale także kraje trzecie, z którymi Unia podpisała porozumienia o wzajemnym uznawaniu, a także wobec perspektywy prowadzonych negocjacji i planów kolejnych porozumień w tym zakresie, to dopiero początek tak dynamicznego rozwoju instytucji upoważnionego przedsiębiorcy. Posiadanie statusu upoważnionego przedsiębiorcy AEO stanowi obecnie przywilej znalezienia się w gronie podmiotów gospodarczych uznanych za rzetelnych i wypłacalnych partnerów. Czy dalszy rozwój Programu AEO spowoduje przystąpienie do niego wszystkich przedsiębiorców? Jeśli tak, to być może ujawni się paradoks: skoro wszyscy przedsiębiorcy będą uprzywilejowani – nikt nie będzie uprzywilejowany. I być może za kilka lat zrodzi się potrzeba zastąpienia instytucji upoważnionego przedsiębiorcy nową formą uprzywilejowania.

Literatura

- Decyzja Wspólnego Komitetu EOG nr 76/2009 z dnia 30 czerwca 2009 r. zmieniająca Protokół 10 w sprawie uproszczenia kontroli i formalności przy przewozie towarów i Protokół 37 zawierający wykaz przewidziany w art.101, Dz. Urz. L 232 z 03.09.2009.
- Decyzja nr 1/2010 Wspólnego Komitetu Współpracy Celnej z dnia 24 czerwca 2010 r. na podstawie art. 21 Umowy między Wspólnotą Europejską a Rządem Japonii w sprawie współpracy i wzajemnej pomocy administracyjnej w sprawach celnych w sprawie wzajemnego uznawania programów upoważnionego przedsiębiorcy w Unii Europejskiej i w Japonii, Dz. Urz. L 279 z 23.10.2010.
- Decyzja Wspólnego Komitetu Współpracy Celnej Stany Zjednoczone – UE z dnia 4 maja 2012 r. w sprawie wzajemnego uznawania programu partnerstwa celno-handlowego Stanów Zjednoczonych przeciwko terroryzmowi i programu upoważnionego przedsiębiorcy Unii Europejskiej, Dz. Urz. L 144 z 05.06.2012.
- Rozporządzenie (WE) nr 648/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 kwietnia 2005 r. zmieniające rozporządzenie Rady (EWG) nr 2913/92, ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Celny, Dz. Urz. L 117 z 04.05.2005.
- Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1875/2006 z dnia 18 grudnia 2006 r. zmieniające rozporządzenie (EWG) nr 2454/93 ustanawiające przepisy w celu wykonania Wspólnotowego Kodeksu Celnego, Dz. Urz. L 360 z 19.12.2006.
- Ułatwienia dla upoważnionych przedsiębiorców (AEO), wersja 0.3 z 18 czerwca 2012 r.; Ministerstwo Finansów, Departament Polityki Celnej.

²⁴ Na dzień 6 kwietnia 2011 roku liczba upoważnionych przedsiębiorców w Unii Europejskiej wyniosła 4115, natomiast na dzień 27 lutego 2013 r. – 11 165 przedsiębiorców AEO.

Umowa między Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie uproszczenia kontroli i formalności przy przewozie towarów oraz środków bezpieczeństwa stosowanych przez organy celne, Dz. Urz. L 199 z 31.07.2009.

Upoważnieni Przedsiębiorcy – wytyczne TAXUD/B2/047/2011-REV.3, Komisja Europejska –Dyrekcja Generalna ds. Podatków i Unii Celnej, Bruksela 17.04.2012.

AUTHORISED ECONOMIC OPERATOR IN THE EUROPEAN UNION

Summary: Authorised Economic Operator can be defined as an economic operator who is deemed reliable in the context of his customs related operations, and, therefore, is entitled to enjoy benefits throughout the European Union. Authorised Economic Operator (AEO) has been operating in the European Union since 2008. Dynamic development of the program and the official recognition by a number of the main trade partners, is a proof that the institution of AEO is already well embedded in the European Union. Having the status of AEO is now the privilege of being in the group of economic operators recognized as reliable and solvent partners.

Keywords: Authorised Economic Operator, AEO certificate, customs simplifications, security and protection.